



**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR IF P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-10-02 Nr. 429-200
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) atstovo advokato padėjėjo Y. Y. (toliau – pareiškėjos atstovas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir *If P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. gruodžio 8 d. įvyko eismo įvykis (toliau – įvykis), kurio metu buvo apgadintas pareiškėjai priklausantis automobilis „Volkswagen Passat“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*), (toliau – Automobilis). Tą pačią dieną pareiškėja dėl Automobiliui padarytos žalos atlyginimo kreipėsi į draudiką, apdraudusį privalomuoju draudimu įvykį sukėlusios kitos transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę, pateikė Automobilio apgadinimų nuotraukas.

Įvertinęs pareiškėjos pateiktas nuotraukas, 2023 m. gruodžio 19 d. draudikas informavo pareiškėją, kad pagal draudiko sudarytą sąmatą apskaičiuota Automobilio remonto kaina – 641,81 Eur be PVM. Pareiškėja draudikui nurodė, kad apskaičiuota suma yra per maža, nes remonto įmonės nustatė poreikį keisti priekines dešinės pusės Automobilio duris (o ne jas remontuoti, kaip sąmatoje nurodė draudikas), taip pat draudiko teiravosi, dėl kokių priežasčių jis neatvyko apžiūrėti Automobilio teisės aktuose nustatytu terminu. Draudikas nurodė žalą įvertinęs pagal pareiškėjos pateiktas Automobilio nuotraukas, tačiau, kilus nesutarimui dėl remonto apimties, pasiūlė arba pateikti papildomas Automobilio durų nuotraukas, arba sudaryti galimybę draudiko atstovui apžiūrėti Automobilį.

2024 m. sausio 2 d. pareiškėja pateikė draudikui Kilnojamojo turto – kelių transporto priemonės – vertinimo ataskaitą (toliau – Vertinimo ataskaita), pagal kurią Automobilio remonto kaina – 1 598,22 Eur be PVM¹ (1 933,84 Eur su PVM).

2024 m. sausio 10 d. draudikas informavo pareiškėją apie perskaičiuotą Automobilio apgadinimų šalinimo išlaidas atlyginančią draudimo išmoką – 1 371,99 Eur.

Pareiškėjai nesutikus su draudiko apskaičiuota patikslinta draudimo išmoka, tarp šalių kilo ginčas.

Pareiškėjos atstovas kreipėsi į Lietuvos banką akcentavo, kad pareigos apžiūrėti Automobilį nustatytu terminu nevykdęs draudikas nepagrįstai neišmokėjo visos vertintojo nustatytos Automobilio remonto kainos sumos. Pareiškėjo atstovas prašė rekomenduoti draudikui išmokėti pareiškėjai papildomą 155,74 Eur draudimo išmoką, atlyginti 250 Eur turto vertintojo paslaugų išlaidų ir 100 Eur teisinių paslaugų išlaidų.

Lietuvos bankui pateiktame atsiliepime į pareiškėjos atstovo kreipimąsi draudikas su reikiama reikalavimais nesutiko. Draudikas akcentavo pareiškėją informavęs, kad naudotis turto vertintojo paslaugomis nėra jokio poreikio, draudikas pats gali įvertinti žalą, tačiau tam turi gauti arba papildomas informatyvias durų nuotraukas, arba jo atstovas turi apžiūrėti Automobilį. Nepaisydama šios informacijos, pareiškėja atsisakė bendradarbiauti su draudiku ir savo rizika bei lėšomis kreipėsi į turto vertintoją.

Draudiko teigimu, Vertinimo ataskaitoje pateiktose nuotraukose buvo užfiksuota aktuali trūkstama informacija, kurią įvertinęs draudikas nutarė atlyginti Automobilio priekinių dešinės pusės durų keitimo ir dažymo išlaidas. Draudikas kreipėsi į du Marijampolėje (joje gyvena

¹ Pareiškėjos atstovo kreipimesi nurodyta suma – 1 527,73 Eur be PVM.

pareiškėja) veikiančius servigus, kurie nurodė tokias Automobilio remonto kainas: UAB „Bridžiaus autoservisas“ – 1 301,48 Eur be PVM, UAB „Sipra-Auto“ (toliau – Servisas) – 1 371,99 Eur be PVM. Draudikas nutarė draudimo išmoką skaičiuoti, remdamasis didesne, t. y. Serviso sudaryta, sąmata.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Ginčų nagrinėjimo taisyklės) 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad šalių nesutarimas kilo dėl draudiko išmokėtos draudimo išmokos, atlyginančios įvykio metu Automobiliui padarytą žalą, dydžio, taip pat turto vertinimo ir teisinių paslaugų išlaidų atlyginimo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina nustatyti, ar draudikas: 1) tinkamai apskaičiavo draudimo išmoką, atlyginančią Automobiliui padarytą žalą; 2) pagrįstai atsisakė atlyginti pareiškėjai 250 Eur turto vertinimo išlaidų; 3) turi atlyginti pareiškėjai 100 Eur teisinių paslaugų išlaidų.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas (toliau – TPVCAPD) reguliuojamas TPVCAPD įstatymo (toliau – TPVCAPDĮ) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatomis.

1. Dėl draudimo išmokos, atlyginančios Automobiliui padarytą žalą, dydžio

Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 5 punkte nustatyta, kad draudimo išmokos dydis priklauso nuo eismo įvykio metu padarytos žalos nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) jo turtui dydžio.

Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) įgaliotų asmenų ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Taisyklių 13 punkte nustatyta, kad žalos turtui dydis nustatomas, vadovaujantis atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgiant į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas sugadinto turto ar jo dalių ir (ar) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo dalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų vertė, dažymo darbų vertė, keičiamų dalių vertė (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo), dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos

apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais. Jeigu nustatyta, kad sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, bet neprivalo būti keičiamos, remontas turi būti atliekamas kaip tik šiuo numatytu būdu. Sugadintos detalės ir (ar) dalys gali būti remontuojamos, jeigu po remonto jos atitiks techninius aktyvios ir pasyvios saugos reikalavimus. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo pasirenka kitą remonto būdą – detales ir (ar) dalis, kurios gali būti suremontuotos, pakeičia naujomis, atsakingas draudikas ar Biuras neatlygina visų tokio remonto išlaidų, o žala apskaičiuojama pagal būtinas remonto išlaidas.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, jog atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

TPVCAPD priklauso nuostolių draudimo rūšiai, todėl jo tikslas yra kompensuoti nukentėjusio trečiojo asmens patirtus realius nuostolius. Atsižvelgiant į TPVCAPD sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse įgyvendinamą Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį.

Pažymėtina, kad šiuo atveju reikšmingi ir Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtinti prievolių vykdymo principai, nustatantys, kad prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

Teisingas žalos atlyginimas reiškia, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, lieka iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita.² Nustatant nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytą žalą, turi būti atsižvelgiama į visas individualias aplinkybes ir vadovaujamosi TPVCAPD tikslu kompensuoti nukentėjusio trečiojo asmens patirtus realius nuostolius³.

Pažymėtina, kad, pagal kasacinio teismo praktiką, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus ir atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti⁴.

Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Ginčų nagrinėjimo taisyklių 44 punktu, kuriame nustatyta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėja turi įrodyti, kad draudiko apskaičiuota draudimo išmoka, atlyginanti įvykio metu Automobiliui padarytą žalą, yra nepagrįsta, nepakankama tam, kad būtų atlyginti nukentėjusio asmens patirti nuostoliai. Draudikas, atvirksčiai, turi pagrįsti, kad jo atlikti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi priimdamas sprendimą dėl draudimo išmokos, yra teisingi ir pagrįsti.

Kaip matyti, pareiškėja nesutikimą su draudiko apskaičiuota išmoka iš esmės grindžia Vertinimo ataskaita, kuria, jos nuomone, draudikas turėjo besąlygiškai vadovautis. Vis dėlto pažymėtina, kad pagal minėtą teisinę reguliavimą turto vertinimo ataskaita yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų. Nei TPVCAPDĮ, nei Taisyklės nenumato draudiko pareigos vadovautis išimtinai nepriklausomų turto vertintojų parengtomis vertinimo ataskaitomis, jos vertinamos kompleksiskai su kitais duomenimis. Taigi, Vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuteikia pagrindo ją laikyti turinčia aukštesnę nei kiti nuostolių dydį pagrindžiantys dokumentai įrodomąją vertę.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad žalos dydžio nustatymo prerogatyvą turintis draudikas patikslintą draudimo išmoką, atlyginančią Automobilio atkūrimo sąnaudas, grindė vienos iš dviejų apklaustų, Marijampolėje faktiškai transporto priemonių remonto veiklą vykdančių įmonių sudaryta Automobilio remonto sąmata. Kaip minėta, toks duomenų šaltinis (automobilių remonto

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018 ir kt.

įmonės skaičiavimai), nustatant įvykio metu sukeltos žalos dydį, yra leistinas pagal Taisyklių 13 punktą.

Pastebėtina, kad draudikas vadovavosi didesne (Serviso) sudaryta Automobilio remonto sąmata, taigi, taikė pareiškėjui palankesnę skaičiavimą nei abiejų remonto įmonių kainų vidurkis.

Įvertinus šalių pateiktus duomenis, darytina išvada, kad Vertinimo ataskaitos sąmatoje (toliau – Vertintojo sąmata) ir Serviso sąmatoje nustatyta iš esmės analogiška Automobilio remonto apimtis. Draudikas nurodė, kad Vertinimo ataskaitoje pateiktose nuotraukose buvo užfiksuotas priekinių dešinės pusės Automobilio durų apgadinių mastas, taip pat gilus įbrėžimas priekinėje dešinės pusės durų dalyje ties ratų arka. Šių apgadinių nebuvo aiškiai matyti pareiškėjos prieš tai draudikui pateiktose nuotraukose. Įvertinęs papildomai užfiksuotus apgadinius, draudikas nutarė atlyginti Automobilio priekinių dešinės pusės durų keitimo išlaidas ir jos buvo įtrauktos į Serviso sąmatą. Tai buvo esminis pirmosios draudiko sudarytos Automobilio remonto sąmatos ir Serviso sąmatos skirtumas.

Pareiškėjos atstovas teigė, kad draudikas tinkamai neįvertino Automobilio galinių dešinės pusės durų pažeidimų, kurie buvo skirtingo laipsnio ir skirtingose durų vietose, todėl Vertintojo sąmatoje buvo įtrauktos dvi atskiros remonto darbų pozicijos. Kaip matyti, Serviso sąmatoje galinių dešinės pusės durų remontas yra nurodytas vienoje sąmatos pozicijoje. Draudikas paaiškino, kad Servisas įtraukė visiems minėtiems durų apgadiniams pašalinti būtinų darbų kainą, šiuos duomenis paneigiančių įrodymų nėra pateikta. Manytina, kad vien skirtinga remonto sąmatų sudarymo metodika neįrodo, kad transporto priemonių remonto veiklą vykdančio Serviso nustatyta remonto apimtis būtų nepakankama, juo labiau kad vertintojo nustatyta bendra galinių dešinės pusės durų remonto kaina (108,77 Eur be PVM) yra artima Serviso sąmatoje nurodytai kainai (98 Eur be PVM), o bendra remonto darbų kaina Serviso sąmatoje (396 Eur be PVM) yra net didesnė negu Vertintojo sąmatoje (297,18 Eur be PVM). Dažymo ir antikorozinių medžiagų kaina Serviso sąmatoje (351,99 Eur be PVM) taip pat yra didesnė negu Vertintojo sąmatoje (292,51 Eur be PVM).

Lyginant minėtas sąmatas matyti, kad Serviso sąmatoje nurodyta mažesnė keičiamų dalių (408 Eur be PVM) ir dažymo darbų kaina (216 Eur be PVM), jas lyginant su Vertintojo sąmata, kurioje nurodyta keičiamų dalių kaina – 719,94 Eur be PVM, o dažymo darbų kaina – 288,59 Eur be PVM.

Įvertinus pateiktas sąmatas, darytina išvada, kad iš esmės visą keičiamų Automobilio dalių kainą sudaro priekinių dešinės pusės durelių „su tarpine ir antdėklu“ kaina. Vertintojo sąmatoje priekinių dešinės pusės durų ir komplektuojamųjų dalių kaina (705,82 Eur be PVM) nustatyta pagal naujų originalių detalių kainą, pritaikius 32,38 proc. nusidėvėjimą. Draudikas rėmėsi Serviso sąmata, kurioje nurodyta naudoto durų komplekto kaina – 400 Eur. Kitos remonto įmonės – UAB „Bridžiaus servisas“ sąmatoje nurodyta naudotų durų „su tarpine ir antdėklu“ kaina buvo mažesnė – 378 Eur. Draudikas pateikė duomenis, kad rinkoje yra gausus Automobiliui tinkamų naudotų durų pasirinkimas: interneto puslapyje www.rrr.lt, kuriame yra galimybė įsigyti naudotų detalių, kainos svyruoja nuo 100 Eur iki 292,95 Eur. Taigi, draudikas taikė didžiausią nustatytą naudotų durų komplekto kainą, tačiau vis vien ši kaina buvo mažesnė negu naujų detalių, joms pritaikius atitinkamą nusidėvėjimą.

Duomenų, kad Automobilio, kurio pirmos registracijos data – 2012 m., dalių keitimas naudotomis dalimis šiuo atveju būtų negalimas arba objektyviai pažeistų pareiškėjos interesus, nėra pateikta. Įvertinus minėtas aplinkybes, manytina kad draudiko taikytas žalos skaičiavimas pareiškėjos interesų nepažeidžia, tačiau sudaro galimybę ekonomiškiau būdu atlyginti žalą, o tai atitinka Civilinio kodekso 6.38 straipsnyje įtvirtintą prievolių vykdymo ekonomiškumo principą.

Kaip matyti, Vertintojo sąmatoje nurodyta dažymo darbų kaina (288,59 Eur be PVM) buvo didesnė negu Serviso sąmatoje (216 Eur be PVM). Kaip minėta, abiejose vertinamose sąmatose nurodyta iš esmės analogiška Automobilio remonto apimtis, tačiau vertintojas taikė daug didesnę valandinį dažymo darbų įkainį (34,77 Eur be PVM) negu Servisas (24 Eur be PVM). Kaip matyti, analogišką įkainį, kurį taikė Servisas, dažymo darbams taikė ir kita Marijampolėje veikianti remonto įmonė UAB „Bridžiaus servisas“. Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad dažymo darbų kaina, kuria rėmėsi draudikas, buvo nustatyta pagal remonto įmonių, kurios veikia pareiškėjos gyvenamosios vietos mieste, faktiškai taikomus įkainius. Taigi, draudikas objektyviais duomenimis pagrindė taikytą dažymo darbų kainą, kuri labiau atitinka taikytą ekonomiškumo principą.

Remiantis nustatytais aplinkybėmis, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudikas išmokėjo per mažą draudimo išmoką ir būtent Vertintojo sąmatoje, o ne Serviso sąmatoje nurodytos remonto išlaidos atitinka TPVCAPDĮ ir Taisyklėse nustatytas konkrečias žalos ir draudimo išmokos skaičiavimo taisykles bei Civiliniame kodekse įtvirtintus prievolių vykdymo (ypač – ekonomiškumo) principus.

Atvirksčiai, manytina, kad būtent draudiko pritaikytas Automobilio remonto išlaidų skaičiavimo metodas šiuo atveju geriau atitinka teismų praktikoje įtvirtintą teisingo žalos atlyginimo principą ir Civiliniame kodekse įtvirtintą reikalavimą prievolės vykdyti kuo ekonomiškiau būdu, nes bylos duomenys leidžia daryti išvadą, jog remonto darbus galima atlikti už mažesnę kainą, nei nurodyta Vertinimo ataskaitoje.

Dėl minėtų priežasčių, įvertinus šio sprendimo priėmimo metu pateiktus duomenis, pareiškėjos reikalavimas išmokėti papildomą draudimo išmoką yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nesivadovavimas Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjai pateikus objektyvius įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką faktiškai nėra galimybės atkurti jai priklausančio Automobilio į iki įvykio buvusios būklės, neturėtų spręsti dėl papildomos draudimo išmokos mokėjimo pagrįstumo.

2. Dėl turto vertintojo paslaugų išlaidų atlyginimo

Kaip minėta, pareiškėja Lietuvos banko prašė rekomenduoti draudikui atlyginti 250 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų. Draudikas su tokiu reikalavimu nesutiko, nurodė, kad nesivadovavo Vertinimo ataskaita, o tik įvertino kartu pateiktas papildomas nuotraukas, kurioms gauti turto vertinimas nebuvo reikalingas.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad šis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą 3 darbo dienų terminą. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to patirtų išlaidų. Kita vertus, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Manytina, kad nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlyginamos tiek tuomet, kai draudikas neapžiūri sugadinto turto teisės aktuose nustatytais terminais, tiek tada, kai išlaidas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką ar pakeičia savo sprendimo pagrindą. Kitoks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos aiškinimas tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ numatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolių nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę už tinkamą savo prievolių vykdymą.

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, pareiškėja apie įvykį draudiką informavo tą pačią dieną bei pateikė Automobilio apgadinimų nuotraukas. Draudikas įvertino gautas nuotraukas ir 2023 m. gruodžio 19 d. informavo pareiškėją apie pagal draudiko sudarytą Automobilio remonto sąmatą apskaičiuotą 641,81 Eur draudimo išmoką.

Pateiktas šalių susirašinėjimas patvirtina, kad, pareiškėjai nesutikus su draudiko atliktais žalos skaičiavimais, draudikas pareiškėjai kelis kartus siūlė arba pateikti papildomas priekinių dešinės pusės Automobilio durų nuotraukas, arba leisti apžiūrėti Automobilį. Pareiškėjai išsakius ketinimus kreiptis į turto vertintoją, draudikas nurodė tam nesant poreikio, pakartotinai paprašė Automobilio nuotraukų arba jo apžiūros, tačiau pareiškėja draudiko nurodymų nevykdė ir 2024 m. sausio 2 d. pateikė Vertinimo ataskaitą.

Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas veikė aktyviai, įvertino jam iš karto po įvykio pateiktas nuotraukas, atliko žalos skaičiavimus, o pareiškėjai išsakius nesutikimą su apskaičiuota suma, sutiko tęsti tyrimą ir siekė gauti papildomų duomenų, reikalingų žalos dydžiui patikslinti. Atkreiptinas dėmesys, kad automobilių apgadinimų vertinimas pagal pateiktas nuotraukas praktikoje yra plačiai taikomas draudimo bendrovių ir savaime nelaikytinas netinkamu automobilio apžiūros būdu, svarbu, kad būtų užfiksuoti visi matomi apgadinimai. Šiuo atveju pareiškėja nebuvo nurodžiusi, kad neturi galimybės fiksuoti apgadinimų, priešingai, pateikė nuotraukas, kurias vertindamas draudikas atliko pirmąjį žalos skaičiavimą.

Vertinant pareiškėjos elgesį, darytina išvada, kad ji iš karto po įvykio draudikui pateikė nuotraukas, tačiau, kilus ginčui dėl būtino remonto apimties, su draudiku nustojo bendradarbiauti, nesudarė galimybės draudikui įsitikinti jo atliktų skaičiavimų teisingumu ir būtina Automobilio remonto apimtimi, t. y. nepateikė nei prašytų papildomų nuotraukų, nei sudarė galimybių apžiūrėti Automobilį. Taigi, darytina išvada, kad pareiškėja į turto vertintoją kreipėsi ne dėl objektyvios būtinybės, draudikui nevykdant savo pareigų, susijusių su operatyviu žalos nustatymu, tačiau savo iniciatyva.

Kaip matyti, pareiškėjai draudikui pateikus Vertinimo ataskaitą, kurioje buvo ir Automobilio priekinių dešinės pusės durų nuotraukos, draudikas informavo pareiškėją apie perskaičiuotą draudimo išmoką – 1 371,99 Eur.

Palyginus pirmąjį draudiko sudarytą Automobilio remonto sąmatą ir Serviso sąmatą, matyti, kad skirtumas tarp jų susidarė dėl to, kad buvo įtrauktas ne priekinių dešinės pusės Automobilio durų remontas (kaip buvo draudiko sąmatoje), tačiau durų keitimas (įtraukta keičiamų dalių kaina, taip pat su keitimu susiję remonto bei dažymo darbai). Taigi, draudiko atliktas nuostolio dydžio perskaičiavimas buvo susijęs ne su iš esmės neteisingais pradiniais draudiko skaičiavimais (pagal jo tuo metu turimus duomenis), tačiau su draudiko papildomais gautais duomenimis, kurie patvirtino būtinybę keisti priekines dešinės pusės Automobilio duris.

Įvertinus minėtas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikui šiuo atveju nekilo pareiga atlyginti pareiškėjai 250 Eur vertintojo paslaugų išlaidų, pareiškėjai jas patyrus savo iniciatyva ir lėšomis, tam nesant objektyvios būtinybės, kuri būtų nulemta draudiko pareigų nevykdymo laiku.

3. Dėl teisinių paslaugų išlaidų atlyginimo

Kaip minėta, pareiškėjos atstovas prašė rekomenduoti draudikui atlyginti 100 Eur teisių paslaugų išlaidų, susijusių su šio ginčo nagrinėjimu.

Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad priimant sprendimą dėl ginčo esmės turi būti sprendžiama dėl vartotojo patirtų išlaidų, susijusių su vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūra (įskaitant būtinas ekspertizės arba laboratorinių tyrimų išlaidas, išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti ir vertimo išlaidas), atlyginimo proporcingai patenkintų vartotojo reikalavimų daliai. Identiškos nuostatos įtvirtintos ir Ginčų nagrinėjimo taisyklių 62 punkte.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjos draudikui keliami materialinio pobūdžio reikalavimai nebuvo vertinti kaip pagrįsti, darytina išvada, kad ir reikalavimas sumokėti 100 Eur už advokato padėjėjo paslaugas atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio Lietuvos banko sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios

kompetencijos teismui, prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis